

Tárgy:	Beszámoló a gyermekvédelem helyzetéről és az intézményekben folyó gyermekvédelmi munkáról
Előterjesztő:	Gulyásné dr. Sáli Henrietta aljegyző Kovács Edina Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat igazgatója
Készítette:	Majoros Beáta és Mészáros Erika szociális ügyintézők (Beszámoló 1-2. fejezete), Kovács Edina Igazgató (Beszámoló 3., 6. fejezete, Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat beszámolója) Kissné Wagner Mária Óvodavezető (Kistérségi Óvoda gyermekvédelmi tevékenységéről szóló beszámoló) Révész Józsefné Óvodavezető („Katicabogár” Evangélikus Német Nemzetiségi Óvoda gyermekvédelmi beszámolója) Öreg István főigazgató (MKAI gyermek és ifjúságvédelmi munkájáról szóló beszámoló) Gulyásné dr. Sáli Henrietta aljegyző (beszámoló szerkesztése) Adatot szolgáltatott a beszámoló 4., 5. fejezete vonatkozásában a Békési Járási Hivatal Gyámhivatala
Véleményező Bizottság:	Szociális és Egészségügyi Bizottság Oktatási és Kulturális Bizottság
Tervezett döntés:	1 db határozat
Döntés:	Egyszerű többségi, nyílt szavazással

ELŐTERJESZTÉS a Képviselő-testület 2013. május 27-i ülésére

Tisztelt Képviselő-testület!

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 96.§ (6) bekezdése értelmében a települési önkormányzat a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-ig átfogó értékelést készít. Az értékelést – a képviselő-testületi tárgyalást követően – meg kell küldeni a gyámhatóságnak.

Az értékelés tartalmi elemeit a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997.(IX.10.) Kormányrendelet 10.számú melléklete szabályozza, az alábbiak szerint:

„I. A települési önkormányzat által készített átfogó értékelés tartalmi követelményei:

1. A település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira.
2. Az önkormányzat által nyújtott pénzügyi, természetbeni ellátások biztosítása:
 - a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma, a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesültek száma, kérelmezőkre vonatkozó általánosítható adatok, elutasítások száma, főbb okai, önkormányzatot terhelő kiadás nagysága,
 - egyéb, a Gyvt.-ben nem szabályozott pénzügyi vagy természetbeni juttatásokra vonatkozó adatok,
 - gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó statisztikai adatok.
3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása:
 - gyermekjóléti szolgáltatás biztosításának módja, működésének tapasztalata (alapellátásban részesülők száma, gyermekek veszélyeztetettségének okai, válsághelyzetben levő várandós anyák gondozása, családjából kiemelt gyermek szüleinek gondozása, jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai)

- gyermekek napközbeni ellátásának, gyermekek átmeneti gondozásának biztosítása, ezen ellátások igénybevétele, s az ezzel összefüggő tapasztalatok.

4. Jegyzői hatáskörben tett gyámhatósági intézkedések:

- védelembe vettek száma, a védelembe vétel okai, felülvizsgálatok eredménye,

- ideiglenes hatályú elhelyezések száma, okai, gyámhivatali felülvizsgálat eredménye.

5. A gyámhivatal székhelye szerinti önkormányzat által készített átfogó értékelés tartalmazza a jegyzői gyámhatósági intézkedésekre vonatkozó adatokon kívül a városi gyámhivatal hatósági intézkedéseire, feladataira vonatkozó adatokat is.

6. A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatainak, továbbá a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végzők működését engedélyező hatóság ellenőrzésének alkalmával tett megállapítások bemutatása.

7. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján (milyen ellátásokra és intézményekre lenne szükség a problémák hatékonyabb kezelése érdekében, gyermekvédelmi prevenciók elképzelések).

8. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása (amennyiben a településen készült ilyen program), valamint a gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számának az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása.

9. A települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés keretében milyen feladatok, szolgáltatások ellátásában vesznek részt civil szervezetek (alapellátás, szakellátás, szabadidős programok, drogreprevenió stb.).”

A fenti jogszabályok értelmében elkészült a beszámoló a 2012. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról. (A beszámoló alapját a 2012. évben hatályos jogszabályok jelentik, ezért a bemutatott jogszabályi hivatkozások is a 2012. évi hatályos állapotot mutatják. A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997.(IX.10.) Korm. rendeletben szabályozott beszámoló kötelező tartalmi elemei közül a gyámhivatali tevékenység bemutatására vonatkozó rész 2013. január 1-től hatályon kívül lett helyezve, ennél fogva a következő évi értékelésnél nem fog szerepelni az önkormányzat értékelésében.)

A kötelező szempontokat tartalmazó beszámolón túl – a napirendi pont címének eleget téve – az előterjesztés részét képezi a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat feladatellátásáról szóló, valamint a mezőberényi nevelési-oktatási intézmények (óvodák, valamint általános iskola) gyermekvédelmi tevékenységéről szóló beszámolója is.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztés megtárgyalását követően fogadja el az alábbi határozati javaslatot:

Határozati javaslat:

Mezőberény Város Önkormányzati Képviselő-testülete - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. 96.§ (6) bekezdésében foglaltak alapján - a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról szóló átfogó értékelést tartalmazó 2012. évi beszámolót megtárgyalta, azt elfogadja.

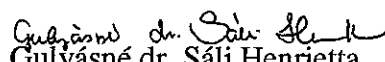
A Képviselő-testület megállapítja, hogy a beszámoló a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásokról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet 10. számú melléklet szerinti tartalmi követelményeknek megfelel, egyben felhatalmazza dr. Földesi Szabolcs jegyzőt, hogy a Békés Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala részére a beszámolót megküldje.

A Képviselő-testület a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról szóló átfogó értékelést tartalmazó 2012. évi beszámoló elkészítésében közreműködők, valamint az intézményi beszámolók elkészítésében részt vevők munkájáért köszönetét fejezi ki.

Felelős: Dr. Földesi Szabolcs jegyző

Határidő: intézkedésre azonnal, legkésőbb 2013. június 15.

Mezőberény, 2013. május 17.

Gulyásné dr. Sáli Henrietta
aljegyző

***Beszámoló a 2012. évi gyermekjóléti és
gyermekvédelmi feladatok ellátásáról***

1.¹ A település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira.

2010. évben		2011. évben		2012. évben	
Állandó bejelentett lakosok száma: 10911 fő		Állandó bejelentett lakosok száma: 10817 fő		Állandó bejelentett lakosok száma: 10756 fő	
Születések száma: 103 fő		Születések száma: 88 fő		Születések száma: 83 fő	
0-18 éves korig: 2117 fő	ebből fiú: 1094 fő	0-18 éves korig: 2071 fő	ebből fiú: 1072 fő	0-18 éves korig: 2032 fő	ebből fiú: 1038 fő
	ebből lány: 1023 fő		ebből lány: 999 fő		ebből lány: 994 fő
Elhunytak száma : 179 fő		Elhunytak száma : 173 fő		Elhunytak száma : 176 fő	

2.² Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások:

Ellátás megnevezése	Támogatásban részesültek száma (fő)	Állami támogatás (Ft)	Önkormányzatot terhelő kiadás (Ft)
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők 2012. év során (tájékoztató jellegű)	944		
Ebből: Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény egyszeri támogatása (augusztus, pénzbeli támogatás)	900	5 220 000	0
Ebből: Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény egyszeri támogatása (november, természetbeni támogatás, Erzsébet-utalvány)	916	5 316 800	0
Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás (augusztus, november)	2	33 600	0
Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás	2	150 480	0
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás	243	0	2 796 000
Gyermekétkeztetés (normatív+önkorm.rendelet)	826+189	56 168 000	242 310
Gyermekek nyári szociális étkeztetése	150	3 564 000	0
Gyermekek (tanulók)	521	6 252 000	0

¹ Készítette a Mezőberényi Polgármesteri Hivatal Szociális Csoportja.

² Készítette a Mezőberényi Polgármesteri Hivatal Szociális Csoportja.

Ellátás megnevezése	Támogatásban részesültek száma (fő)	Állami támogatás (Ft)	Önkormányzatot terhelő kiadás (Ft)
tankönyvtámogatása			
Autóbusz (vásárolt bérletek)	1 250	0	743 750
Óvodáztatási támogatás (május)	104	1 220 000	0
Óvodáztatási támogatás (december)	103	1 320 000	0
Összesen:	5 206	79 244 880	3 782 060

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása 2006. január 1. napjától **jegyzői** hatáskör. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a törvényben meghatározott normatív kedvezményekre.

Jogosultak köre: A jogosultságot akkor lehet megállapítani, ha a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg

- az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 130 %-át (2012-ben 37.050.- Ft-ot),
- ha a gyermeket egyedülálló szülő, illetve más törvényes képviselő gondozza, 140 %-át (2012-ben 39.900.- Ft-ot), vagy
- ha a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, (2012-ben 39.900.- Ft-ot),
- ha a nagykorúvá vált gyermek a nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytat és 23. életévét még nem töltötte be, vagy felső oktatási intézmény nappali tagozatán tanul és a 25. életévét még nem töltötte be. (Nagykorú gyermek jogosultságát házasságkötése esetén az új családban felül kell vizsgálni.)

A vagyoni helyzet vizsgálata kiterjed a közös háztartásban élő közeli hozzátartozók vagyonára. Vagyon alatt azt a hasznosítható ingatlant, járművet, továbbá vagyoni értékű jogot kell érteni, amelynek egy főre jutó értéke a gyermeket gondozó családban külön-külön számítva az öregségi nyugdíj legkisebb összegének húszszorosát (570.000 Ft-ot), vagy együtt számítva az öregségi nyugdíj legkisebb összegének hetvenszörösét (1.995.000 Ft-ot) meghaladja. (Nem minősül vagyonnak az az ingatlan, amelyben a szülő vagy a tartásra köteles más törvényes képviselő életvitelszerűen lakik, az a vagyoni értékű jog, amely az általuk lakott ingatlanon áll fenn, továbbá a mozgáskorlátozottságra vagy tartós betegségre tekintettel fenntartott gépjármű.)

A jövedelemszámításnál irányadó időszak: rendszeres jövedelem esetén - kérelem benyújtását megelőző hónap, nem rendszeres jövedelem esetén megelőző egy év.

Jogosultak továbbá Gyvt. 20/A. §-ában meghatározott egyszeri támogatásra, akinek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjára tekintettel, tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjára tekintettel természetbeni támogatást nyújt fogyasztásra készétel, ruházat, valamint tanszer vásárlására felhasználható Erzsébet-utalvány formájában.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény eseti támogatás összege 5.800.- Ft gyermekenként. Az állam 100%-ban biztosította a támogatást. Emellett ingyenes tankönyvellátásban is részesülnek a rászoruló gyermekek.

2012. évben 944 fő gyermek részére került megállapításra a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény. 38 fő gyermek esetében a kérelem elutasításra került.

Elutasítás oka rendszerint, hogy a családban az egy főre jutó jövedelem meghaladta az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 130 %, illetve 140 %-át, valamint vagyon miatt volt.

A gyermekétkeztetés normatív kedvezményére jogosult:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő bölcsődés, óvodás, 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő gyermek. A kedvezmény az intézményi térítési díj 100 %-a,
- három- vagy többgyermekes családoknál gyermekenként az intézményi térítési díj 50 %-a,
- tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermek, tanuló után az intézményi térítési díj 50 %-a.

A **kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra** való jogosultságot a családba fogadó gyám lakcíme szerint illetékes települési önkormányzat jegyzője - határozatlan időre - állapítja meg. A kiegészítő gyermekvédelmi támogatás havi összege - gyermekenként - az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 22 százaléka.

A települési önkormányzat jegyzője annak a gyámul kirendelt hozzátartozónak, akinek kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra való jogosultsága

- a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjában - az augusztus hónapra járó kiegészítő gyermekvédelmi támogatás összege mellett -,
- a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjában - a november hónapra járó kiegészítő gyermekvédelmi támogatás összege mellett -
- pótlékot folyósít.

Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásban részesülő egyszeri támogatás összege 8.400.-Ft gyermekenként (jelenleg 2 gyermek részesül a támogatásban).

A Mezőberényben élő 0-18 éves gyermekek közel **46,45%-a** jogosult rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre. A megelőző évhez képest csökkent a támogatásban részesülők száma.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők közül halmozottan hátrányos helyzetű gyermek 410 fő, amely a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők 43,43 %-a.

Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, akinek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította.

E csoporton belül **halmozottan hátrányos helyzetű** az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint - óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be

sikeresen. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesíthető az a gyermeket gondozó család, amely időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került.

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás a Szociális és Egészségügyi Bizottság átruházott hatásköre.

A pénzellátáshoz szükséges saját erő a költségvetésben biztosított.

Elsősorban azokat a gyermekeket kell alkalmanként rendkívüli támogatásban részesíteni, akiknek eltartásáról családja más módon nem tud gondoskodni, illetve alkalmanként jelentkező többletkiadások - különösen az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartásának elősegítése, a gyermek nevelésbe vételének megszűnését követő gyámhivatali visszahelyezés, betegség vagy iskoláztatás miatt anyagi segítségre szorulnak.

A rendkívüli támogatás esetenkénti legkisebb összege gyermekenként 1.000.- Ft lehet.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban 2012. évben 243 család részesült, elutasított kérelem 55 fő volt, melynek oka, hogy a beadott kérelmek nem tartalmaztak rendkívüli élethelyzetet.

A Szociális és Egészségügyi Bizottság a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás keret terhére az oktatási intézmények (általános iskola, gimnázium, óvodák) részére a gyermekek étkeztetéséhez támogatást nyújt. Ilyen étkezési támogatásban 2012-ben 189 gyermek részesült.

A Szociális és Egészségügyi Bizottság átruházott hatáskörében eljárva a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás keret terhére a Mezőberényben lakó, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, általános és középiskolai tanulók részére kérelemre, valamint a mezőberényi iskolák javaslata alapján elsősorban hátrányos helyzetű családoknak, például ha a családban:

- a) három vagy több gyermek van,
- b) sajátos nevelési igényű gyermek van,
- c) egyedülálló szülő neveli,
- d) szociális és egyéb körülményei miatt nehéz helyzet van

természetbeni juttatásként támogatást nyújthat a helyi járatú autóbusz havi bérletéhez.

A Bizottság a Petőfi Sándor Gimnázium, Kollégium és Közétkeztetési Központ nem mezőberényi lakóhelyű tanulói részére is - az iskola javaslata alapján - támogatást nyújthat.

2012-ben 1250 autóbuszbérlet lett vásárolva, 10 hónapon keresztül, havonta átlagosan 125 fő kapott bérletet.

A **szociális nyári gyermekétkeztetés** keretében a 23/2012. (IV.18.) rendelet értelmében 2012. június 18. és augusztus 31. között, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek közül nyári szociális étkeztetésre (54 munkanapra), 150 gyermek részesült. A nyári szociális étkeztetés formájában hétköznapi (hétfőtől-péntekig) került biztosításra a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat közreműködésével.

A gyermekek szociális étkeztetésére az állami támogatás összege 3.564.000.- Ft volt, melyet az Önkormányzatnak nem kellett kiegészítenie.

2009. január 1-jén hatályba lépett a gyermekvédelmi törvényben szabályozott óvodáztatási támogatás, amelyet azok a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szülei vehetnek igénybe, akik megfelelnek a kritériumnak.

Óvodáztatási támogatás állapítható meg annak a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermeknek a szülője részére, aki:

- a három-, illetve négy éves gyermekét annak az évnek az utolsó napjáig beíratta az óvodába, amelyben a gyermek a negyedik életévét betöltötte,
- gondoskodik gyermeke rendszeres óvodába járatásáról,
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága fennáll, valamint
- gyermekének három éves koráig legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Ha mindkét szülő gyakorolja a felügyeleti jogot, akkor ez a feltétel mindkét szülőre vonatkozik.

Rendszeres óvodába járásnak minősül, ha

- a gyermek az óvodai nyitvatartási napokon naponta legalább 6 órát az óvodában tartózkodik, és
- a szülő által a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. § (2) bekezdésének a) pontja szerint igazolt és igazolatlanul mulasztott napok száma együttesen nem haladja meg a munkanapokra eső óvodai nevelési napok 25%-át azzal, hogy a mulasztásból tíz napot július-augusztus hónapokban a 25% megállapításnál figyelmen kívül kell hagyni.

Az óvodáztatási támogatás összege első alkalommal 20.000.- Ft, ezt követően esetenként és gyermekekenként 10.000.- Ft.

Az első alkalommal járó óvodáztatási támogatást természetben kell nyújtani, amely a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatának került átadásra, akik biztosították a gyermekek érdekében történő felhasználást.

Természetbeni ellátás különösen az óvodás gyermek tanszer, tisztasági csomag, tornaszer, és ágynemű támogatása, az általános iskolás gyermekek tankönyv és tanszerellátásának támogatása, a gyermekintézmények étkezési térítésének díjkezdménye, tandíj, egészségügyi szolgáltatásért fizetendő térítési díj, illetve egyéb ellátás kifizetésének átvállalása.

2012. évben első alkalommal óvodáztatási támogatásban részesített gyermekek száma 47 fő, a kifizetett támogatás összege 940.000.- Ft. Második és további alkalommal, de legalább az óvodai nevelési jogviszony fennállásáig támogatásban részesített gyermekek száma 160 fő, a kifizetett támogatás összege 1.600.000.- Ft.

Rendszeres kapcsolatot tartunk a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat családgondozóival, többek között környezettanulmányok készítésében, a családokkal való kapcsolattartásban adnak segítséget. A krízishelyzetben lévő családokról folyamatos az információ csere. A gyermeket nevelő családoknál a kialakult krízis helyzetet – ami főként anyagi helyzet miatt van - igyekszünk közösen megoldani. A gazdasági válság, a munkanélküliség magával hozza, hogy egyre több család kerül még nehezebb anyagi helyzetbe, fokozatosan nő azok száma, akik segítségre szorulnak, amit azonban csak lokalizálni tudunk, véglegesen megoldani a rendelkezésre álló összegekből nem lehet.

3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása:³

- gyermekjóléti szolgáltatás biztosításának módja, működésének tapasztalata (alapellátásban részesülők száma, gyermekek veszélyeztetettségének okai, válsághelyzetben levő várandós anyák gondozása, családjából kiemelt gyermek szüleinek gondozása, jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai),
- gyermekek napközbeni ellátásának, gyermekek átmeneti gondozásának biztosítása, ezen ellátások igénybevétele, s az ezzel összefüggő tapasztalatok.

Mezőberény Város Önkormányzata a kötelező feladat-ellátási körébe tartozó, személyes gondoskodás keretében nyújtott gyermekjóléti alapellátásokat integrált intézményén, a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálaton keresztül biztosítja.

A Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat tevékenységi körével felöleli a város szociális alapszolgáltatásainak és szakosított ellátásainak jelentős hányadát, a gyermekjóléti alapellátások teljes körét, valamint az egészségügyi alap- és szakellátások egy szeletét.

1/ Gyermekjóléti alapellátások

1.1/ Gyermekjóléti szolgáltatás

1.1.1. Veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer bemutatása, működtetése

A szolgáltatás valamennyi tevékenysége – a gyermekvédelmi törvény szellemiségére és szabályozására építkezve – a gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányul.

A veszélyeztetettség a gyermekvédelmi törvény szerint „olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza”.

Feladatának ellátása érdekében veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszert működtet, illetve koordinál mely lehetővé teszi a gyermekeket általában érintő veszélyeztető okok feltárását, valamint az egyes gyermek veszélyeztetettségének időben történő felismerését. A jelzőrendszer tagjai különösen a védőnők, gyermekorvosok, közoktatási intézmények, rendőrség, ügyészség, bíróság, pártfogó felügyelői szolgálat, társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok.

A veszélyeztetettséget észlelő és jelzőrendszert alkotó szakemberekre nagy felelősség hárul a veszélyeztetettség időben történő felismerésében, a gyermekjóléti szolgáltatásba való irányításban. Csak abban az esetben látja el hatékonyan a feladatát, ha megfelelő az együttműködés a tagok között, gyors és pontos az információáramlás.

Minden évben, így 2012-ben is a jelzőrendszer működésének átfogó értékelése céljából – a 15/1998 (IV. 30.) NM rendelet 15. paragrafusában foglaltaknak eleget téve – megrendeztük a gyermekvédelmi tanácskozást. Az intézmények, szakemberek tájékoztatói alátámasztották, hogy jó az együttműködés, az információcsere a jelzőrendszer tagjai között, kapcsolatukat a rendszeresség, a bizalom, az őszinteség és az odafigyelés jellemzi. Bármelyik szakember, intézmény részéről probléma merül fel, lehetőség van ezek szakmai körben történő megbeszélésére.

³ Átemelve a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat Igazgatója által készített beszámolóiból.

A tanácskozásokon túlmenően a gyermekjóléti szolgálat kéthavonta szakmaközi megbeszéléseket, egyeztetéseket, valamint szükség szerint esetkonferenciákat szervez, ahol a szakemberek között megtörténik az információcsere, a veszélyeztető körülmények feltárása és lehetőség szerint a tagok között felosztásra kerülnek azok a feladatok, melyek hatékonyan kezelik a problémát, elősegítik megszüntetését. Az észlelő-jelzőrendszeri tagok minden esetben a gyermekek érdekeit tartják szem előtt és mindig segítő szándékkal fordulnak a családok felé, hogy azok képesek legyenek ugyan segítséggel, de családon belül megoldani a problémáikat.

A jelzőrendszeri tagok munkájának köszönhetően lehetőség nyílik a család erőforrásainak feltárására is, a problémamegoldó eljárások tervezésére és lebonyolítására, az érintettek „képesé tételére”, valamint az elért eredmények fenntartására.

A témában zajló legújabb kutatások is azt igazolják, hogy a gyermekvédelmi rendszer hozzájárul és erősíti a reziliencia faktorait, vagyis a veszélyeztetett gyermek a rendszer együttműködése révén sikeresebbé válik, a testi-lelki szenvedés illetve nehéz élethelyzetek átélése után gyorsabban vissza tudja tudni nyerni eredeti, jó állapotát.

Az elmúlt évben összesen 245 jelzést küldtek a jelzőrendszer tagjai Szolgálatunkhoz, ez megközelíti a 2010-es 261 jelzésszámot, ellenben 35%-kal alatta marad a 2011. évi értéknek. (3. táblázat)

1. táblázat A jelzőrendszer által küldött jelzések száma

Jelzőrendszeri tagok	Jelzések száma				
	2008. év	2009. év	2010. év	2011. év	2012. év
Egészségügyi szolgáltató	5	10	7	9	4
Ebből: védőnői jelzés	4	3	6	0	3
Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgálat	4	8	7	6	9
Közüoktatási intézmény	86	248	131	190	122
Rendőrség	11	27	40	30	21
Ügyészség, bíróság	0	0	0	0	0
Társadalmi szervezet, egyház, alapítvány	4	0	0	0	0
Pártfogó felügyelő	23	10	5	10	5
Állampolgár	4	2	1	23	0
Önkormányzat (jegyző)	17	71	70	103	81
Összesen	154	376	261	371	242

A legtöbb jelzés évek óta a közoktatási intézményekből érkezik, az elmúlt 5 év mindegyikében a jelzések több mint felét alkották. A gyermekek nagyszámú igazolatlan iskolai hiányzásai miatti megkeresések voltak elsősorban a jellemzők. Ez a tendencia túlnyomórészt a középiskolás, ezen belül is a szakiskolás gyermekek körében volt megfigyelhető, a 9-10. osztályos tanulók estében. Tapasztalatunk szerint az iskolai hiányzások hátterében a legtöbb esetben a rossz anyagi körülmények, a szülők aluliskolázottsága, életvitele, elhanyagoló, következetlen nevelési módszere, gyermekük jövőjével szembeni érdektelensége áll.

Számot tevő még az önkormányzat és a rendőrség felől érkező jelzések száma is, 2012-ben arányuk 33,5% és 8,7% volt.

Az igazolatlan iskolai hiányzások kapcsán immár két éve *eseti gondnoki feladatokat* is ellátunk. Abban az esetben, ha a tanköteles gyermek az adott tanévben ötven tanórát igazolatlanul mulasztott, a járási gyámhivatal határozatban elrendeli a gyermek védelembe

vételét, az eseti gondnok kirendelését, továbbá a teljes összegű iskoláztatási támogatás felfüggesztését. Ha a családi pótlékot természetbeni formában nyújtják, akkor az iskoláztatási támogatás felfüggesztését követően szükséges elkészíteni a pénzfelhasználási tervet, melyre a gyermek családgondozója a törvényes képviselő meghallgatását követően tesz javaslatot. Az összeg többek között tanszerre, utazási bérletre, étkeztetésre, ruházatra költethető. Az esti gondnok veszi fel a természetbeni támogatást és a törvényes képviselővel vagy a gyermekkel közösen kerül felhasználásra az iskoláztatási támogatás a gyermek érdekeinek elsődleges figyelembevételével. Természetesen ilyenkor a tudatos vásárlásra, takarékoskodásra és életmódformálásra is figyelmet fordítunk. 2011-ben 11 gyermek, míg 2012-ben 7 gyermek esetében láttunk el eseti gondnoki feladatokat.

A 2012. évben az ellátásunkba került gyermekek összes igazolatlan hiányzásainak száma 5446 tanítási óra volt. Az egy gyermekre jutó, átlagosan 97 óra hiányzás jelentős mértékű.

Az elmúlt két évben az előző évekhez képest lényegesen csökkent a Rendőrségtől érkezett fiatakorúak által elkövetett bűncselekményekről szóló jelzések száma. Míg 2008. és 2009. években nem kaptunk jelzést szabálysértésekről, addig 2010. évhez viszonyítva 2011. évben duplájára, 2012-ben több mint háromszorosára növekedett a számuk. Ez utóbbi évben a szabálysértést elkövetők között a gyermekkorúak is megjelentek, közel 50%-os arányban (4. táblázat).

A bűncselekmények főként lopással, garázdaság vétségével és a kábítószerrel való visszaéléssel kapcsolatban történtek meg. A legtöbb fiatakorú elkövetővel a rendőrségi jelzést megelőzően is volt már kapcsolatunk, a legtöbb esetben az igazolatlan hiányzások, vagy a szüleik életviteli, megélhetési gondjai miatt. Azonban a nem megfelelő családi háttér, a szülői elhanyagolás, következtelen nevelési módszerek mellett a szakemberek eszköztárával nyújtható segítség kevésnek bizonyul a deviáns viselkedések megakadályozásában, melyek már a fiatalabb korosztálynál, általános iskolás korban is megjelennek.

2. táblázat

Megnevezés		2008. év	2009. év	2010. év	2011. év	2012. év
Szabálysértést elkövetett	<i>Összesen</i>	0	0	5	10	17
	Gyermekek	0	0	1	0	8
	Fiatakorú	0	0	4	10	9
Bűncselekményt elkövetett	<i>Összesen</i>	5	18	13	3	2
	Gyermekek	0	0	5	0	0
	Fiatakorú	5	18	8	3	2

Sajnálatos módon a bántalmazás és az elhanyagolás is jelen van az általunk gondozott gyermekek életében. Az előző évi adatokhoz képest közel háromszorosára emelkedett a fizikai bántalmazások száma, míg a lelkieké 50%-kal nőtt. Az elhanyagolás mind fizikai, mind lelki síkon emelkedő tendenciát öltött az elmúlt 5 év viszonylatában (5. táblázat).

Az érintett gyermekek családjaira jellemző, hogy többségük szociálisan hátrányos helyzetű és rendszeresek a szülők közötti konfliktusok. A bántalmazások háttérében főként anyagi, párkapcsolati, pszichés problémák és szenvedélybetegség állt.

A válsághelyzetben lévő várandós anyák gondozása a védőnői szolgálattal való együttműködésben valósul meg, azonban a tavalyi évben ilyen jellegű problémáról nem kaptunk jelzést.

3. táblázat

Bántalmazott gyermekek száma	2008. év	2009. év	2010. év	2011. év	2012. év
Fizikai	2	4	2	3	8
Lelki	16	6	17	8	12

Szexuális	2	1	0	0	0
Elhanyagolt gyermekek száma					
Fizikai	7	20	12	12	37
Lelki	16	20	49	40	80

A kialakult veszélyeztetettség megszüntetésére irányuló családgondozást személyes segítő kapcsolat keretében, gondozási terv alapján végezzük, melynek célja többek között, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozása, a családi konfliktusok megoldásának segítése.

A családgondozás történhet önkéntes megkeresés alapján, jelzőrendszer által küldött jelzésre, valamint együttműködési kötelezésként (védelembe vétel, szakellátásban lévő gyermek családja).

A szolgáltatást igénybevevők együttműködési készségén, valamint a veszélyeztetettség mértékén múlik, hogy a gyermekekkel és azok családjával alapellátás keretében foglalkozunk, vagy hatósági intézkedésre, védelembe vételre kerül sor.

A segítségnyújtás elsődleges módja az *alapellátásban* történő családgondozás, mely mindenkor a segítő kapcsolatra épül. Az alapellátás keretében gondozott gyermekeknel a rendszeres kapcsolattartás, az információnyújtás, a hivatalos ügyek intézésében való segítségnyújtás, az életvezetési, mentálhigiénés és pszichés tanácsadás, a segítő beszélgetés általában tudja kezelni, illetve megszüntetni a felmerülő problémát.

Amennyiben a veszélyeztetettség alapellátás igénybe vétele mellett nem szüntethető meg, a családgondozó javaslatot tehet hatósági intézkedésre, így a védelembe vételre.

A védelembe vétel 2013. januárjától járási gyámhivatali hatáskörbe tartozó feladat. A családgondozó a védelembe vételt követően kötelező együttműködés keretében egyéni gondozási-nevelési tervet készít a család, és szükség esetén az érintett szakemberek bevonásával. A szolgáltatás igénybevétele során a gyermekek élethelyzetének feltárását, sorsának megtervezését és végigkísérését írásban rögzítjük.

A védelembe vett gyermekek esetében csak a rendszeres kapcsolattartás, tanácsadás, információnyújtás, szülőkkel, intézményekkel való szoros együttműködés illetve az érintett szakemberek segítségével érhető el pozitív változás. Amennyiben a védelembe vétel nem éri el célját és a veszélyeztetettség továbbra is fennáll, vagy súlyosbodik, akkor a szakemberek mérlegelik a gyermek családból való kiemelését.

Több család esetében évekig is fent kell tartanunk az alapellátásban való gondoskodást vagy a védelembe vételt, mire megszüntethető a gyermek veszélyeztetettsége, hiszen ennek elhárítása csak hosszadalmas és folyamatos családgondozói munkával érhető el.

Sikerként könyvelhetjük el azonban, hogy a kitartó és eredményes családgondozásnak, valamint a szakemberek munkájának köszönhetően 2011-ben a védelembe vétel 2 család esetében szűnt meg, míg az alapellátását 19 gyermeknek zárhattuk le, 2012-ben 55 gyermeket érintett a gondozás lezárása.

1.1.2. A szolgáltatást igénybevevők köre

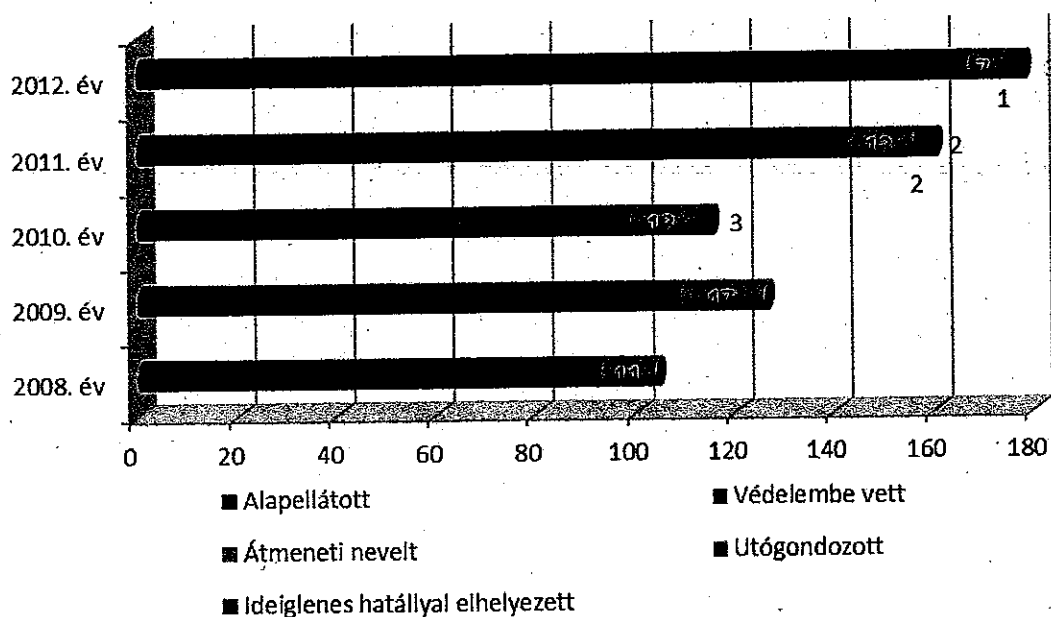
2012-ben 108 gyermek gondozása történt alapellátás keretei között. A gyermekek 54%-a fiú, és döntő többsége (78,7%) 6 év feletti. A védelembe vett gyermekek száma 59 fő volt, akiknek 58%-a lány, és a 49%-uk a 14-17 éves korosztály tagja (6. táblázat).

4. táblázat Gondozásban részesülő gyermekek megoszlása korcsoportonként és nemenként (2012. év)

Gondozás típusa	Fiú					Lány					Mindösszesen
	0-2 éves	3-5 éves	6-13 éves	14-17 éves	Összesen:	0-2 éves	3-5 éves	6-13 éves	14-17 éves	Összesen:	
Alapellátott	4	8	24	22	58	2	9	24	15	50	108
Védelembe vett	3	3	7	12	25	6	3	8	17	34	59
Átmeneti nevelt	0	0	4	2	6	0	0	0	1	1	7
Utógondozott	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
Ideiglenes hatállyal elhelyezett	1	0	0	1	2	1	0	0	0	1	3
Összesen:	9	10	29	48	96	9	7	21	27	64	160

Visszatekintve az előző öt évre, az alapellátott és a védelembe vett gyermekek száma tendenciájában emelkedést mutat. 2012. évben az alapellátásban részesülő gyermekek száma 62%-kal haladják meg az 5 évvel ezelőtti értéket, míg a védelembe vettek száma több mint kétszeresére emelkedett. Feltehetően a védelembe vétel eredményességének tekinthető, hogy átmeneti nevelésbe kevesebb gyermeket kellett elhelyezni. Az utóbbi két évben ideiglenes hatállyal is sor került gyermekelhelyezésre (1. ábra).

1. ábra Gondozásban részesülő gyermekek száma (2008-2012)

1.1.3. Szakmai tevékenységek bemutatása.

Szakmai tevékenységek közül évről-évre az információnyújtást veszik igénybe a legtöbben és leggyakrabban. Ezt követően a hivatalos ügyekben való közreműködésre jelentkezik a legtöbb igény. Mind a tanácsadást, mind a segítő beszélgetést a családgondozók a segítő szakma hatékony eszközeként alkalmazzák igen magas számban, akár a gyakoriságot, akár az

igénybevevők létszámát nézzük (8. táblázat).

5. táblázat Szakmai tevékenységmutatók (2010-2012.)

Szakmai tevékenységek	2010. év		2011. év		2012. év	
	Szakmai tevékenységek száma (halmozott adat)	Érintett gyerekek száma	Szakmai tevékenységek száma (halmozott adat)	Érintett gyerekek száma	Szakmai tevékenységek száma (halmozott adat)	Érintett gyerekek száma
Információnyújtás	3 311	99	3 748	142	4 225	146
Tanácsadás	823	98	774	139	1 102	160
Segítő beszélgetés	727	67	575	83	701	112
Hivatalos ügyekben való közreműködés	2 169	76	2 078	84	2 083	87
Családlátogatás	676	115	785	160	794	175
Pszichológiai tanácsadás	277	62	196	46	212	37
Jogi tanácsadás	15	32	4	10	60	18
Konfliktuskezelés	152	57	109	53	72	38

A napi forgalom leterheltsége mellett a családlátogatások száma magas, és alkalmazására évről-évre többször van rá szükség, hiszen a család életkörülményeinek ismeretében jobban feltérképezhetőek a veszélyeztetettség okai, hatékonyabban lehet kezelni a jelentkező működési zavarokat (8. táblázat).

6. táblázat Problémák típusa és az érintett gyermekek száma (2011-2012.)

Problémák típusa	2011. év		2012. év	
	Kezelt problémák száma (halmozott adat)	Érintett gyerekek száma	Kezelt problémák száma (halmozott adat)	Érintett gyerekek száma
Anyagi	1840	11	1767	4
Gyermeknevelési	1841	20	2078	17
Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	145	3	102	10
Magatartászavar, teljesítményzavar	1044	23	791	42
Családi konfliktus /szülő-szülő, szülő-gyermek/	924	21	1129	32
Szülők vagy a család életvitele	1103	34	1661	53
Szülői elhanyagolás	385	28	326	16
Családon belüli bántalmazás /fizikai, szexuális, lelki/	46	5	107	5
Fogyatékoság, retardáció	128	11	100	3
Szenvedélybetegségek	175	4	97	6
Összesen	7631	160	8158	188

A 8. táblázat jól szemlélteti, hogy a vizsgált két esztendőben mind a problémák, mind az érintett gyermekek számában emelkedés tapasztalható. A 2012-es évben a problémák közül, mint ahogyan az előző évben is, a *gyermeknevelési* problémák vezették a rangsort. Ezt követték – annak ellenére, hogy az előző év adataihoz képest csökkenés tapasztalható – az *anyagi jellegű* problémák, mindösszesen 1767 esetben kerestek fel bennünket és kérték segítségünket. A *szülők életvitele* 1661 esetben veszélyeztette a gyermekek fejlődését, ez a megelőző évhez képest 50%-os emelkedést mutat. Az *elhanyagolások* száma kevesebb lett, a tavaly előtti évben 385 esetben tapasztaltunk ilyen jellegű problémát, míg 2012-ben 326 esetben. *Magatartási zavarral* kapcsolatban, 791 esetben adtunk tanácsot szülők és gyermekek számára. A *családi konfliktusokban* 1129 esetben próbáltunk meg segíteni, közvetíteni a felek között, ez a szám is magasabb az előző évben tapasztaltátnál. A *családon belüli bántalmazásban* érintett gyermekek száma nem emelkedett, viszont a kezelt problémák száma több mint kétszeresére nőtt.

Összességében elmondható, hogy jellemzően sokproblémás családok kerülnek a látókörünkbe. A Szolgálatnál jelentkező problémacsoportok közül változatlanul magas tehát az anyagi, a gyermeknevelési, a szülői életvitellel, az elhanyagolással, a magatartászavarral és a családi konfliktusokkal kapcsolatos problémák száma. Tapasztalataink alapján a gyermeknevelési problémák háttérében szinte minden esetben a következtelen nevelési mód áll, valamint fellelhető a család működési zavara is. Továbbra is nagy gond a munkanélküliség, a mélyszegénység, a családok teljes eladósodása, a közüzemi díjtartozások felhalmozódása illetve az emiatt történő áram valamint gázszolgáltatás kikapcsolása. Azon családok egy részénél, akik egyébként is szűkös anyagi keretből gazdálkodtak jellemző, hogy hiteleket vettek fel nem mérlegelve a kölcsönök igénylésének következményeit. Ők adósságcsapdába kerültek, illetve mostanra anyagilag ellehetetlenültek. Veszélyként áll fenn, hogy ezek a családok otthonaikból albérletbe kényszerülhetnek, vagy rosszabb esetben hajléktalanná válhatnak. A szociális munka eszközeivel ezek a társadalmi problémák nehezen, vagy egyáltalán nem orvosolhatók.

1.1.4. Speciális szolgáltatások - Kapcsolattügyelet

A család felbomolhat, a szülők szakíthatnak, a gyermek számára az édesanya, az édesapa, a nagyszülők és a testvér továbbra is nélkülözhetetlen szerepet töltenek be. Átmeneti helyzetekben kifejezetten fontossá válik a velük való kapcsolattartás. Kísérletek igazolták, hogy kiegyensúlyozottabban fejlődnek azok a gyermekek, akiket állandó, megszokott környezet vesz körül. Ha mégis megváltoznak a gyermek életkörülményei, korábbi fontos kapcsolatai biztosíthatják számára a fejlődéshez szükséges állandóságot és biztonságot. A válások nagy részénél a bíróság a különélő szülőnek megítéli a láthatást. Ezt a gyermekkel együtt élő szülő sokszor fenntartással veszi tudomásul, mert már nem bízik a másik szülőben. Ugyanakkor a gyermek megtarthatásának jogi feltétele a láthatások biztosítása. A jogerős ítélet alapján meg nem engedett visszatartás és a feltétel nélküli elengedés között a láthatások gyakorlati megvalósításának rendkívül széles skálája húzódik. A kapcsolattügyelet semleges helyet és teljesen független, gyermekek érdekeit képviselő szakember közreműködését biztosítja a szülő – gyermek kapcsolattartáshoz annak érdekében, hogy megszűnjön a háborúskodás a szülők között legalább ebben a kérdésben. A kapcsolattartási ügyelet célja a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult szülő vagy más kapcsolattartásra jogosult személy számára a találkozások, együttlétek biztosítása, mindemellett:

- Konfliktuskezelés, segítő szolgáltatás nyújtása,
- Gyermekvédelmi közvetítő eljárás (mediáció) biztosítása.

A szolgáltatás igénybe vehető gyámhivatali, vagy bírósági döntést követően, de a felek önkéntes elhatározása alapján közvetlenül is.

A kapcsolattartás elindítása előtt szükséges:

- Kapcsolatfelvétel a Gyermekjóléti Szolgálattal, időpont egyeztetés céljából
- A gyermekek és az érintett felek ismerkedése a találkozás helyszínével
- Előzetes tájékozódás, megbeszélés, az együttműködési megállapodás megkötése.

A szolgáltatás igénybevétele térítésmentes. A feladatot ellátó munkatársaink képzett, a problémakörben jártas, tapasztalt szakemberek.

Fontos feladatunknak tartjuk az egyéni és családi konfliktusok, magatartási problémák megelőzését, kapcsolattartási ügyek rendezését, annak érdekében, hogy klienseink képessé váljanak különböző problémáikat lehetőség szerint önállóan is megoldani.

1.1.5. Preventív jellegű tevékenységek

Nyári napközis tábor

Az elmúlt 5 év mindegyikének nyarán megrendezésre került a már hagyománnyá vált nyári napközis tábor a Mezőberényben élő, főként halmozott hátrányokkal küzdő gyermekek számára. A tábor az iskoláskorú gyermekek számára biztosítja a szabadidő hasznos eltöltését, meghatározó élményeket teremtve számukra. A tábor programjai közt szerepel a tudatos életmódformálás, a prevenció és a játék öröme, hiszen több esetben tapasztaltuk, hogy a média negatív hatásai miatt a gyermekek többsége a televíziózás és az internethasználat mellett nem is igazán tud játszani. A nyári tábor ideje alatt napi háromszori étkezést biztosítunk számukra. A szünidő ideje alatti program megvalósulását a Spektrum Alapítvány és a Város Önkormányzata jelentős mértékben támogatja minden évben.

Kamasz klub

Évről – évre kamasz klubot működtetünk az általános iskolás gyermekek számára, melyet önkéntes segítő vezetésével, általában havonta egy alkalommal kerül megszervezésre.

Kreatív foglalkozások

Fontosnak tartjuk, hogy közvetítsük a családok számára a hagyományörzés és a családdal való ünnepi együttlét értékét. Évről – évre lehetőségeinkhez mérten megszervezésre kerülnek húsvét és karácsony közeledtével az ünnepi kreatív foglalkozások, ahol a gyermekek akár a szüleikkel együtt kedvükre készíthetnek képeslapot, asztali díszet, koszorút és egyéb meglepetéseket szeretteiknek.

A foglalkozások célja,

- szabadidő hasznos eltöltése
- kézügyesség, koncentráció és kreativitás fejlesztése
- a gyermekek tér, forma, színeképzetének gazdagítása
- szépség, esztétikum iránti nyitottság, igényesség alakítása
- a kreatív egyéni és közösségi alkotás élményének átélése
- az alkotókedv felébresztése, ébren tartása
- az eszközök helyes használata
- néphagyományok megismertetése, az ünnepekre való ráhangolódás

Önismereti csoportok

A csoport a gyermekjóléti szolgáltatásban gondozott gyermekek számára hoztuk létre. A gyerekek elsősorban a családgondozók javaslatára, illetve szülői kérésre vesznek részt a csoportban.

A különböző tematikára épülő csoportfoglalkozások három korosztály, a kisiskolások, felső tagozatos és középiskolás gyermekek számára érhetőek el.

A csoportmunka középpontjában a személyiség-, társas készségek- és az önismeret fejlesztése, azaz a tágabb értelemben vett tanulás áll, elsősorban játékos formában, élmény- és

tevékenységközpontú elemekkel.

Céljai között szerepel

- az önismeret fejlesztése
- készség- és személyiségfejlesztés
- pozitív megerősítés
- társas készségek fejlesztése
- kooperáció, elfogadás, empátia fejlesztése
- kommunikációs készségek fejlesztése
- érzelmek felismerése, indulatok kezelése

Csoportos foglalkozások alkalmainak és résztvevőinke számát mutatja be a 9. táblázat. Látható, hogy mind a csoportalkalmak, mind a résztvevők számában egy emelkedő tendencia érvényesül.

7. táblázat

	2008. év	2009. év	2010. év	2011. év	2012. év
Csoportok száma (alkalom)	16	12	15	48	56
Résztvevők száma (fő)	146	80	96	175	231

Szociális nyári gyermekétkeztetés

Sajnálatos módon egyre több a szűkös anyagi körülmények között élő gyermekek száma, akik számára nem természetes, hogy naponta egyszer meleg ételt kapnak az iskolai szünet időszakában. Szerencsésnek mondhatják magukat a Mezőberényben élő halmozott hátrányokkal küzdő gyermekek, hiszen Mezőberény Város Önkormányzata az elmúlt 5 évben minden alkalommal élt a NEFMI által kiírt pályázati lehetőséggel. Így minden évben 150-200 gyermek juthatott napi egyszeri ételemhez 54 napon keresztül. 2012-ben még kedvezőbb helyzet alakulhatott ki azáltal, hogy a korábbi évek készleteket tartalmazó konzerveit felváltotta a meleg ebéd, melyet a gyermekek kulturált körülmények között, a Petőfi Sándor Gimnázium ebédlőjében fogyaszthattak el.

A gyermekek nagy örömmel vettek részt 54 napon keresztül az étkezéseken, ahol mindamelllett, hogy életkori sajátosságaiknak megfelelő tápanyagtartalmú ételeket fogyaszthattak el, barátságokat köthettek, megtanulhatták a megfelelő evőeszköz használatot, a helyes étkezési szokásokat. Szolgálatunk a szociális nyári gyermekétkeztetést ugyanúgy, mint az adományosztást szervezi és lebonyolítja, arra figyelemmel, hogy az valóban a legrászorultabb rétegekhez jusson el.

„Légy Te is karácsonyi angyalka”

Szolgálatunk immár három éve a Mezőberényi Nagycsaládos Egyesülettel, a Mezőberényi Vöröskereszttel és a Spektrum Alapítvánnyal közösen szervezi meg a karácsonyi adománygyűjtést,- és osztást, eljuttatva a lakosság által felajánlott játékokat, édességeket és ruhaneműket az arra rászoruló gyermekeknek. Igyekszünk nemcsak a hátrányos helyzetű gyermekeknek kedveskedni, hanem az adományozó lakosságnak is. Minden évben egy zenés gyermekműsor zárja az adománygyűjtést, ezzel is megköszönve a település lakóinak összefogását.

1.1.6. Személyi feltételek

8. táblázat

Település	Létszám (fő)	Képesítés
Mezőberény	3	- Szociális munkás és kapcsolatügyeleti mediátor - Szociális munkás és kapcsolatügyeleti mediátor - Mentálhigiénés szakember és kapcsolatügyeleti mediátor
Kamut	0,25	Szociális munkás
Murony	0,25	Szociális munkás
Bélmegyer	0,25	Védőnő

Szakmai munkájukat külső szakemberek is segítik. Heti 4, illetve 2012-ben heti 6 órában pszichológust, heti 4 órában drámapedagógust, és heti 3 órában jogászt foglalkoztatunk.

Továbbképzések

A családgondozók szakmai személyiségük és készségeik karbantartásához, fejlesztéséhez az elmúlt években is kaptak segítséget. Többek között részt vettek az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány pályázati támogatásával megvalósuló képzéseken, ahol a csoportmunka technikáját sajátíthatták el.

A Béthel Alapítvány Dél-alföldi Szaktár programjának keretében csapatépítő tréningen, és konfliktuskezelő tréningen vettek részt, valamint a tranzakció analízis elméletével és gyakorlati alkalmazásával ismerkedtek meg. Szupervízióban az elmúlt 5 évben két alkalommal vettek részt, ahol elsősorban a segítő szakemberek személyisége állt a középpontban.

A jelzőrendszeri tagjainak két esetmegbeszélést szerveztünk külső szakemberek vezetésével, ahol új módszereket tanultunk az esetek feldolgozásához, az együttműködés szervezéséhez. A két alkalom további hozadékaként a kapcsolatépítést és a tapasztalatcserét könnyvelhettük el. Két családgondozó kapcsolatügyeleti mediátor képesítést szerzett.

1.1.7. Tárgyi feltételek

A gyermekjóléti szolgálat tárgyi feltételei megfelelnek a jogszabályi előírásoknak. Felújított épülete mind fizikai, mind infokommunikációs szempontból akadálymentesített.

A négy szemközti beszélgetésre és csoportmunkára alkalmas helyiségei irodatechnikával és kommunikációs eszközökkel ellátottak.

4. Jegyzői hatáskörben tett gyámhatósági intézkedések:⁴

- védelembe vettek száma, a védelembe vétel okai, felülvizsgálatok eredménye,
- ideiglenes hatályú elhelyezések száma, okai, gyámhivatali felülvizsgálat eredménye.

Jegyzői hatáskörben intézett ügyiratok száma:

2011. évben	2012. évben
Alapszámon iktatott ügyek: 145	Alapszámon iktatott ügyek: 152
Alszámon iktatott ügyek: 96	Alszámon iktatott ügyek: 136
Határozatok száma: 145	Határozatok száma: 136
Végzések száma: 87	Végzések száma: 78

Jegyzői hatáskörben tett gyámhatósági intézkedések:

⁴ A fejezet összeállítása a Békési Járási Hivatal Gyámhivatalának adatszolgáltatását alapul véve történt.

A törvény által jegyzői hatáskörbe utalt gyermekvédelmi és gyámügyi feladatokat 2012. évben 1 fő látta el kapcsolt munkakörben. (gyámhatósági és gyámügyek)

Jegyzői hatásköre tartozó gyámhatósági eljárások:

- védelembe vétel
- védelembe vétel felülvizsgálata
- ideiglenes elhelyezés
- családi jogállás rendezése

A gyámhatóság védelembe vételi eljárás keretében foglalkozik a különböző okokból veszélyeztetett helyzetbe került gyermekekkel. Az eljárás során törekedni kell arra, hogy a veszélyeztető körülményeket úgy szüntessük meg, hogy a gyermek családból történő kiemelésére csak a legvégső esetben kerüljön sor. A gyermekek érdekében rendszeres, hatékony és eredményes a kapcsolatunk azon szervezetekkel (pl. Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Rendőrség, Oktatási- nevelési intézmények) amelyek vagy jogszabályi kötelezettségükből eredően, vagy munkájuk végzése során (pl. egészségügyi ellátások) szereznek olyan tapasztalatokat gyermek veszélyeztetéséről, amelyek gyámhatósági intézkedést igényelnek. Védelembe vételre a 2012. évben (akárcsak 2011-ben) a legtöbb jelzés az oktatási intézményektől illetve a gyermekjóléti szolgálattól és a rendőrségtől érkezett:

- igazolatlan iskolai hiányzás
- szülőnek felróható magatartási okból
- gyermeknek felróható magatartási okból
- környezeti okból

Védelembe vétel keretében elrendelt intézkedések:

	2011.	2012.
Tárgy évben nyilvántartásba vett, védelembe vett kiskorúak száma	51	57
Környezeti	9	11
Ebből: 50 tanórát meghaladó igazolatlan hiányzás miatt	9	6
Szülőnek felróható magatartási	4	4
Gyermeknek felróható magatartási	24	38
Gyermekek által elkövetett bűncselekmény miatti	1	0
Fiatalkorú által elkövetett	4	0

bűncselekmény miatti		
Gyermekkorú által elkövetett szabálysértés miatti	4	0
Fiatalkorú által elkövetett szabálysértés miatti	3	4
A védelembe vett gyermek bántalmazása miatti	2	0
A gyermekjóléti szolgálat jelzése alapján védelembe vett	12	8
Más szerv jelzése alapján védelembe vett	15	12
Korábban alapellátásban gondozott volt	8	14
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesült	29	34
A tárgyévből a védelembe vétel megszüntetésére került (kiskorúak száma)	6	24

Védelembe vétel felülvizsgálata

A települési önkormányzat jegyzője – kérelemre bármikor, hivatalból legalább évente – felülvizsgálja a védelembe vétel indokoltságát. A felülvizsgálat során, ha a védelembe vétel már két éve fennáll és a védelembe vétellel a gyermek veszélyeztetettségét nem sikerült megszüntetni és alaposan feltételezhető, hogy segítséggel sem biztosítható a gyermek családi környezetben történő megfelelő gondozása, nevelése, a gyámhatóság megküldi az illetékes gyámhivatalhoz felülvizsgálat céljából az iratanyagot.

A 149/1997.(IX.10.) Kormányrendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról a 91/E. § (3) az eredménytelen védelembe vételről szóló jegyzői döntés alapján a gyámhivatal a hivatalból indított eljárása során megteszi a hatáskörébe tartozó intézkedéseket, így különösen meghallgatja a gyermeket gondozó szülőt, a különélő szülőt, a gyermek gyámját, szükség szerint más közeli hozzátartozóját, valamint indokolt esetben a korlátozottan cselekvőképes gyermeket, az ítélőképessége birtokában lévő cselekvőképtelen gyermeket, illetve azt a családgyámot, aki a védelembe vétel során a családot gondozza, indokolt esetben környezettanulmányt készít, megvizsgálja a családba fogadás lehetőségét, az átmeneti nevelésbe vétel elrendelésének indokoltását, a gyermek elhelyezése, elhelyezésének

megváltoztatása, illetve a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránti per megindításának szükségességét.

Iskoláztatási támogatás felfüggesztése védelembe vétel elrendelésével

A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvényt (továbbiakban: Cst.), valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényt (a továbbiakban: Gyvt.) a tankötelezettség teljesítésével összefüggésben módosító 2010. évi LXVI. törvény (továbbiakban: törvény) az iskolai hiányzásokra vonatkozó jogszabály - mely a tankötelezettséget nem teljesítőkkel szembeni hatósági intézkedéseket tartalmazza - 2010. augusztus 30-án lépett hatályba és bevezette az **iskoláztatási támogatás jogintézményét. Az új jogintézmény célja a tankötelezettség teljesítésének, ezáltal a gyermek helyes irányú fejlődésének elősegítése.** Ennek értelmében „a gyermek nevelésével, iskoláztatásával járó költségekhez az állam havi rendszerességgel járó nevelési ellátást vagy iskoláztatási támogatást (a továbbiakban együtt: családi pótlékot) nyújt.” (Cst. II. fejezet, 6. § (1) bek.)

A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (Cst.) 15. § (1) bekezdése szerint:

„(1) Ha a tizennyolcadik életévét be nem töltött tanköteles gyermek - a (2) bekezdés szerinti kivétellel - a közoktatási intézmény kötelező tanórai foglalkozásai tekintetében igazolatlanul mulaszt, a közoktatási intézmény igazgatójának jelzése alapján a települési önkormányzat jegyzője gyámhatósággént eljárva

a) az adott tanévben igazolatlanul mulasztott tizedik kötelező tanórai foglalkozás után végzéssel felhívja az iskoláztatási támogatás jogosultját a b) pontban meghatározott jogkövetkezményekre,

b) az adott tanévben igazolatlanul mulasztott ötvenedik kötelező tanórai foglalkoztatás után - amennyiben a védelembe vétel még nem áll fenn - elrendeli a gyermek védelembe vételét, továbbá az iskoláztatási támogatás folyósításának felfüggesztését.”

Az idei tanévben az igazolatlanul hiányzók száma a következők szerint alakult: szeptembertől kezdődően a 10 órát igazolatlanul hiányzó tanulók száma az előző évi 21-hez képest 35 fő, az 50 órát meghaladóké pedig az előző évi 8-hoz képest 6 fő.

Ha a gyermek nem teljesíti tankötelezettségét és összegyűlik 10 igazolatlan órája, az iskola ezt jelzi a gyámhatóságnak. A jegyzői gyámhatóság végzésben figyelmezteti a szülőt arra, hogy az adott tanévben mulasztott ötvenedik igazolatlan óra után el fogja rendelni az iskoláztatási támogatás felfüggesztését és ezzel egyidejűleg a gyermek védelembe vételét. Amennyiben a gyermek továbbra sem teljesíti tankötelezettségét és 50 igazolatlan órája összegyűlik, a jegyzői gyámhatóság – az iskola jelzése alapján – felfüggeszti az iskoláztatási támogatást és védelembe veszi a gyermeket. A jegyzőnek e körben mérlegelési lehetősége nincs. Az 50 igazolatlan óra automatikusan az iskoláztatási támogatás felfüggesztésével és a gyermek védelembe vételével jár.

Ez évben, az ide vonatkozó rendelkezések sorozatos változása következtében eltérő eljárást kell alkalmazni a 16. életévét betöltött, valamint az az alatti korú tanulók esetében. A jogszabályváltozás ismét feladatnövekedést hozott, hiszen azoknál a 16. életévüket betöltött tanulóknál, akiknek már fel volt függesztve az ellátásuk és eseti gondnok kezelte azt, és

továbbra is fennáll a hiányzás, azoknál a folyósítás felfüggesztésének megszüntetéséről, illetve az ellátást folyósító szerv értesítéséről is gondoskodni kell.

Az iskoláztatási támogatás felfüggesztése esetén a gyermek után járó iskoláztatási támogatást a települési önkormányzat részére a Magyar Államkincstárban megnyitott családtámogatási folyószámlára utalja át a kincstár és nem a szülőnek. Az iskoláztatási támogatás felhasználásáról a jegyzői gyámhatóság által kirendelt eseti gondnok gondoskodik. Egy eseti gondnok egyidejűleg legfeljebb 10 gyermek vonatkozásában láthatja el feladatait.

Az iskoláztatási támogatás felfüggesztése mellett megmaradt a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtása azzal a módosítással, hogy nem 1 évre, hanem legfeljebb 6 hónapra lehet elrendelni és annak teljes összegét kell természetben nyújtani.

Iskoláztatási támogatás felülvizsgálata

A 2010. szeptember 16. napjától hatályos, egyes gyermekvédelmi tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 237/2010. (IX. 13.) kormányrendelet az alábbi rendelkezéseket tartalmazza. Az iskoláztatási támogatás felfüggesztése határozatlan időre történik. Háromhavonként (3 tanítási hónapot magában foglaló időszakonként) és a tanév végét követően azonban a jegyzői gyámhatóságnak felül kell vizsgálnia, hogy továbbra is indokolt-e a felfüggesztés, azaz a gyermek helyzete rendeződött-e, teljesíti-e tankötelezettségét. A jegyzői gyámhatóság csak akkor szüntetheti meg a felfüggesztést, ha a felülvizsgálattal érintett időszakban a gyermek egy órától sem hiányzott igazolatlanul.

Az iskoláztatási támogatás felfüggesztésének időtartama alatt az iskoláztatási támogatás egy eset kivételével a családtámogatási folyószámlán gyűlik. A felfüggesztés megszüntetésekor az összegyűlt iskoláztatási támogatás – az eseti gondnok közreműködésével – természetben kerül a gyermek számára biztosításra. A természetbeni juttatást ekkor sem egyszerre, hanem a felfüggesztés időtartamával megegyező számú hónapra elosztva, részletekben kell nyújtani.

A kivételes, egyedi esetet a legrászorultabb, azaz rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül gyermekek jelentik. Ha rájuk tekintettel állapították meg az iskoláztatási támogatást, számukra a felfüggesztés időtartama alatt az iskoláztatási támogatás teljes összegét természetben kell nyújtani.

Az iskoláztatási támogatás megszüntetését követően a gyermek védelembe vételét még legalább a felfüggesztés idejével megegyező időtartamig, de legkésőbb a nagykorúság eléréséig fenn kell tartani, megelőzendő az újbóli tankötelezettség-mulasztást. A közoktatási intézmény igazgatója az 50 tanóra igazolatlan mulasztásának tényét jelzi a gyámhatóságnak.

A gyámhatóság az 50 óra igazolatlan mulasztásának tényét követően hivatalból megindítja az iskoláztatási támogatás folyósításának felfüggesztésére és a gyermek védelembe vételére irányuló eljárást, melynek befejezésére és a döntés meghozatalára 15 napja van.

Az eljárást attól függetlenül le kell folytatnia, hogy a 10 órás mulasztásról korábban értesítette-e az igazgató a jegyzőt, s végzésben figyelmeztetve lett-e a következményekre a támogatásra jogosult. Az eljárást abban az esetben is el kell kezdeni, ha az 50 órás mulasztásról szóló értesítéshez az igazgató nem csatolta a fenti két tájékoztató mellékletet. A mellékleteket az eljárás folyamán be kell szerezni, de amennyiben pótlólagosan sem kerülnek becsatolásra, az nem akadályozza meg a gyámhatóságot a döntés meghozatalában. A

gyámhatóságnak az iskoláztatási támogatás folyósításának felfüggesztéséről, egyúttal a védelembé vételről törvény alapján kell rendelkeznie. Amennyiben az igazolatlan hiányzások óraszámja eléri az ötvenet, a folyósítás felfüggesztését és a védelembé vételt mérlegelés nélkül, kötelezően el kell rendelni. Az igazoláson feltüntetett mulasztott órák számának helyességét – az ügyfél egyéb tartalmú nyilatkozata ellenére is – valósnak kell elfogadni, bizonyítást a mulasztott órák tekintetében nem szükséges lefolytatni.

A Ket. 50. § (5) bekezdésében akként rendelkezik, hogy „*törvény előírhatja, hogy a hatóság a határozatát kizárólag valamely bizonyítási eszközre alapozza*”. A Cst. 15. §-ában kimondja, hogy már *a közoktatási intézmény igazgatójának jelzése alapján el kell rendelni a gyermek védelembé vételét és a teljes összeg iskoláztatási támogatás folyósításának felfüggesztését*. Mivel e bizonyítási eszközt a Cst. megkérdőjelezhetetlenné teszi, így nem szükséges egyéb bizonyítási eszköz igénybevétele. A jegyzői gyámhatóság eljárását alapvetően az fogja meghatározni, hogy a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult-e vagy sem, valamint, hogy a gyermeket már védelembé vették-e vagy sem. Az iskola jelzésének beérkezését követően tehát ezekről kell először meggyőződni a jegyzőnek, ez fogja az eljárás további menetét meghatározni. A folyósítást határozatlan időre kell felfüggeszteni, annak kezdő- időpontja a döntés hónapját követ második hónap első napja. A támogatást – a részére megküldött jogerős döntés alapján – a Magyar Államkincstárnak a családi pótlékot folyósító regionális igazgatósága a helyi önkormányzat családtámogatási folyószámlájára fogja utalni.

Fennálló védelembé vétel esetén a jogerős határozatot közölni kell a családgondozóval, egyúttal fel kell hívni, hogy a felülvizsgált egyéni gondozási-nevelési tervet 30 napon belül küldje meg a gyámhatóság részére. A támogatás folyósításának felfüggesztéséről szóló határozat 8 napon belül fellebbezhető meg, s azt 15 napon belül bírálja el a megyei Kormányhivatal szociális és gyámhivatala.

A másodfokú eljárásban vizsgálható, hogy a mulasztott órák száma, illetve a mulasztás ténye megfelel-e az igazolásban foglaltaknak, de – a két bekezdéssel fentebb leírtak alapján – ezt is csak oly módon javasolt megtenni, hogy a szociális és gyámhivatal egy újabb, 8 napon belül kiállítandó igazolás megküldését kéri a közoktatási intézmény igazgatójától. A szociális és gyámhivatalnak másodfokú döntésében rendelkeznie kell – a Gyer. 91/G. § (3) bekezdése alapján a határozata kelte függvényében meghatározott – új, folyósítást felfüggesztés időpontjáról.

A gyámhatóság részéről továbbra is az a tapasztalat, hogy a családi pótlék és az iskoláztatási támogatás szigorításai nem hozták meg a várt eredményt, az ezzel kapcsolatos adminisztrációs feladatok nagyon időigényesek, problémát jelent a határidők betartása, mindezek mellett az a tapasztalat, hogy a pénzbeni ellátás megvonása ellenére sem szűnik meg az iskolai hiányzások száma. Sok esetben nem is a szülő hibás abban, hogy a gyermek nem jár iskolába, mivel otthonról a fiatalok elmennek, de az iskolába vagy nem érkeznek meg, vagy hamarabb távoznak, ebből adódnak a hiányzások.

Ideiglenes hatályú elhelyezés

Ideiglenes hatályú elhelyezés: ha a gyermek felügyelet nélkül marad, testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését családi környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteti, és azonnali elhelyezésre van szükség. Ideiglenes elhelyezésre hatásköre van még a jegyzőnek, gyámhivatalnak, rendőrségnek, az idegenrendészeti hatóságnak, a menekültügyi hatóságnak,

ügyészségnek, bíróságnak, és a büntetés végrehajtási intézet parancsnokságának is. 2012. évben illetékességi területünkön 3 gyermek érdekében történt ideiglenes hatályú elhelyezés.

Gyermekek családi jogállásának rendezése

Jogszábeli előírás szerint mind a gyámhatóság, mind a gyámhivatal jogosult a gyermek családi jogállásának rendezésére teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat felvételével. Amennyiben az anyakönyvvezető a szülő adatai nélkül anyakönyvezett gyermek születéséről küld értesítést, a gyámhatóság lefolytatja eljárását, ha nem sikerül a gyermek családi jogállását rendezni, úgy a gyámhivatal részére megküldi az iratanyagot további intézkedés megtétele céljából. (perindítás apaság vélelmének megállapítására)

	2011. évben	2012. évben
Az év folyamán az apa adatai nélkül anyakönyvezett kiskorúak száma	16	15
A jegyző által felvett teljes hatályú apai elismerő nyilatkozattal rendezettek száma	29	35
Az apa adatai nélkül anyakönyvezettek száma december 31-én (halmozott)	34	39

5. A gyámhivatal székhelye szerinti önkormányzat által készített átfogó értékelés tartalmazza a jegyzői gyámhatósági intézkedésekre vonatkozó adatokon kívül a városi gyámhivatal hatósági intézkedéseire, feladataira vonatkozó adatokat is.⁵

2011. évben	2012. évben
Alapszámon iktatott ügyek: 1358	Alapszámon iktatott ügyek: 1314
Alszámon iktatott ügyek: 3519	Alszámon iktatott ügyek: 3718
Határozatok száma: 805	Határozatok száma: 814
Végzések száma: 112	Végzések száma: 138

Gyámhivatal hatáskörébe tartozó 2012. évben teljesített gyermekvédelmi feladatok:

Ideiglenes hatályú elhelyezés

2010. évben				
Beutaló szerv	Gyermekek száma	Gyámhivatali döntés		
		átmeneti v. tartós neveltek	Családjába visszakerült	3. személynél történő elhelyezés
Köröstarcsa Jegyzője	-	-	-	-

⁵ A fejezet összeállítása a Békési Járási Hivatal Gyámhivatalának adatszolgáltatását alapul véve történt.

Kamut	1	1	-	
Gyámhivatal	3	1	1	1

2011. évben				
Beutaló szerv	Gyermekek száma	Gyámhivatali döntés		
		átmeneti v. tartós neveltek	Családjába visszakerült	különélő szülőnél történő elhelyezés
Köröstarcsa Jegyzője			-	-
Kamut	-	-	-	-
Gyámhivatal	2	1	1	-

2012. évben				
Beutaló szerv	Gyermekek száma	Gyámhivatali döntés		
		átmeneti v. tartós neveltek	Családjába visszakerült	különélő szülőnél történő elhelyezés
Köröstarcsa Jegyzője	-	-	-	-
Kamut	-	-	-	-
Gyámhivatal	5	1	1	3

2012. évben illetékességi területünkön 3 gyermek érdekében történt ideiglenes hatályú elhelyezés. Gyámhivatal vizsgálatát követően a Békés Megyei Szakszolgálat Szakértői Bizottságának javaslata alapján 3 kiskorút nevelőszülőhöz helyezett el.

Családbafogadás

Település	2010. évben családba fogadott gyermekek	Családbafogadás fenntartása	Összesen
-----------	---	-----------------------------	----------

	száma		
Mezőberény	3	8	11
Köröstarcsa	0	1	1
Összesen:	3	9	10

Település	2011. évben családba fogadott gyermekek száma	Családba fogadás fenntartása	Összesen
Mezőberény	3	11	15
Köröstarcsa		1	1
Összesen:	3	13	16

Település	2012. évben családba fogadott gyermekek száma	Családba fogadás fenntartása	Összesen
Mezőberény	3	14	17
Köröstarcsa	1	1	2
Összesen:	3	14	17

Szülői felügyeletet gyakorló mindkét szülő, vagy a szülői felügyeletet egyedül gyakorló szülő kérelmére - jogszabályban meghatározott feltételek esetén - a gyámhivatal hozzájárulhat, hogy a gyermeket a szülők által megnevezett család átmenetileg befogadja, gondozza, nevelje.

2012. évben, akárcsak 2011-ben 3 gyermek családba fogadásához járult hozzá a gyámhivatal. A családba fogadás felülvizsgálatánál a gyámhivatal azt állapította meg, hogy a már korábban családba fogadott 14 gyermek esetében annak fenntartása továbbra is indokolt.

Átmeneti nevelés

2010. évben	Összesen:
Átmeneti neveltek	7
-nevelőszülőnél	6
Megszűnt (nagykorúvá vált)	2

2011. évben	Összesen:
Átmeneti neveltek	1
-nevelőszülőnél	1
Megszűnt (nagykorúvá vált, 3 személynél lett elhelyezve bírói úton)	5

2012. évben	Összesen:
Átmeneti neveltek	17
-nevelőszülőnél	
Megszűnt (nagykorúvá vált, 3. személynél lett elhelyezve bírói úton)	3

Tartós nevelés

2010. évben	Mezőberény	Köröstarcsa	Összesen
Tartós neveltek	-	8	8
Gyermekotthonban	-	8	8
Megszűnt (nagykorúság)	-	0	0

2011. évben	Mezőberény	Köröstarcsa	Összesen
Tartós neveltek	-	6	6
Gyermekotthonban, nevelőszülőnél	-	4 2	6
Megszűnt (nagykorúság)	-		2

2012. évben	Mezőberény	Köröstarcsa	Összesen
Tartós neveltek	-	4	4
Gyermekotthonban, nevelőszülőnél	-	4	4
Megszűnt (nagykorúság)	-	2	2

A gyámhivatal a tartós nevelésben lévő gyermekek esetében is évente elvégzi a vizsgálatot és dönt annak fenntartásáról, vagy megszüntetéséről.

2012-ben átmeneti nevelt gyermek esetében örökbefogadhatóvá nyilvánításra nem került sor.

Átmeneti és tartós nevelt gyermekek gondozási díja

2010. évben	
Vizsgált szülők száma	23
Megállapított szülő/fő	14
Nem kötelezhető szülő/fő	10

2011. évben	
Vizsgált szülők száma	16
Megállapított szülő/fő	6
Nem kötelezhető szülő/fő	10

2012. évben	
Vizsgált szülők száma	16
Megállapított szülő/fő	6
Nem kötelezhető szülő/fő	10

Átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermek gondozási költségeihez a Családjogi törvény értelmében a tartásra kötelezhető szülő köteles hozzájárulni.

Szülő gondozási díjfizetési kötelezettségét is évente vizsgálja felül a gyámhivatal. Felülvizsgálatból megállapítható, hogy kevés azon szülők száma, akik gyermekük után gondozási díj fizetésére kötelezhetőek. Ha a gyámhivatal a szülő terhére gondozási díjat állapít meg sok esetben csak méltányolt összegben tudja megállapítani, és sajnos ennek megfizetését sem minden esetben teljesítik, ez csupán néhány szülő esetében rendszeres.

A befizetett gondozási díj 60 %-a átutalásra kerül a gyermekvédelmi szakszolgálat számlájára, míg 40 % az önkormányzatnál marad. A gondozási díjhátralék behajtása iránt a szülő lakóhelye szerinti illetékes önkormányzat jegyzője köteles gondoskodni. A gondozási díj befizetési kötelezettséget 2012.január 1 napjától a Békés megyei önkormányzat számlaszámára kell teljesíteni. Gondozási díj hátralék behajtása iránti intézkedés megtételéről a szülő lakóhelye szerint illetékes önkormányzat jegyzője köteles gondoskodni.

Utógondozás, utógondozói ellátás

2010. évben	
2010. évben megállapított/fő	1
Összes utógondozói ellátásban részesülő	9

2011. évben	
2011. évben megállapított/fő	3
Összes utógondozói ellátásban részesülő	12

2012. évben	
2010. évben megállapított/fő	3
Összes utógondozói ellátásban részesülő	15

Átmeneti vagy tartós nevelés megszűnését követően gyámhivatal fiatal felnőtt utógondozó ellátását (utógondozással) abban az esetben rendeli el, ha

- létfenntartását önállóan biztosítani nem tudja, vagy
- nappali oktatás munkarendje szerint, vagy felsőfokú iskola nappali tagozatán tanulmányokat folytat, vagy
- szociális bentlakásos intézménybe felvételét várja.

Utógondozói ellátást nevelőszülő, gyermekotthon, utógondozói otthon, külső férőhely biztosítja.

Otthonteremtési támogatás

2010. évben benyújtott kérelem	4	2010. évben kifizetett összeg
- megállapított	4	4.304.343.-Ft

2011. évben benyújtott kérelem	3	2011. évben kifizetett összeg
- megállapított	3	3.331.923.-Ft

2012. évben benyújtott kérelem	3	2012. évben kifizetett összeg
- megállapított	3	3.560.000.-Ft

Célja, hogy az átmeneti vagy tartós nevelésből kikerült fiatal felnőtt lakáshoz jutását, tartós lakhatása megoldását elősegítse. Támogatás felhasználható lakhatásra alkalmas lakás, családi ház, tanya vásárlására (építésére), lakhatóvá tételére, bővítésére, felújítására, bérlakás bérleti díjának kifizetésére, önkormányzati bérlakásának felújítására, bérleti jogviszony megvásárlására, államilag támogatott lakásprogramban való részvételre, otthonteremtést elősegítő hitelintézeti kölcsön egyösszegű törlesztésére, tartósan beteg, vagy fogyatékos felnőtt megfelelő ellátását biztosító bentlakásos szociális intézményben fizetendő egyszeri hozzájárulásra.

Gyermektartásdíj megelőlegezése

2010. évben benyújtott kérelem, ebből	10	2010. évben kifizetett összeg
- megállapítás	6	1.681.136.-Ft
- elutasítás	-	
2010. évben megszűnt folyósítások	4	
2010.12.31-én megelőlegezésben részesültek száma	6	1.681.136.- Ft

2011. évben benyújtott kérelem, ebből	31	2011. évben kifizetett összeg
--	----	--------------------------------------

- megállapítás	20	
- elutasítás	-	
2011. évben megszűnt folyósítások	2	
2011.12.31-én megelőlegezésben részesültek száma	50	4.156.500.- Ft

2012. évben benyújtott kérelem, ebből	14	2012. évben kifizetett összeg
- megállapítás	12	
- elutasítás	2	
2012. évben megszűnt folyósítások	4	
2012.12.31-én megelőlegezésben részesültek száma	54	5.490.625 Ft

Gyermektartásdíj megelőlegezésének akkor van helye, ha:

- a bíróság a tartásdíjat jogerős határozatában már megállapította,
- gyermektartásdíj összegének behajtása átmenetileg lehetetlen,
- a gyermeket gondozó szülő, vagy más törvényes képviselő nem képes a gyermek részére szükséges tartást nyújtani.

A különélő szülő kötelezettsége a gyermekeket gondozó törvényes képviselő (szülő, gyám) gondozása, nevelése alatt álló gyermek tartásához való hozzájárulás. Ha a szülő tartási kötelezettségének önként nem tesz eleget és a bíróság által megállapított gyermektartásdíj végrehajtása is eredménytelen, az állam megelőlegezi - a jogszabályban meghatározott feltételek esetén - a bíróság által megállapított gyermektartásdíjat. A gyámhivatal a megállapított összeg megelőlegezését 3 év időtartamra állapíthatja meg. Jogszabályi lehetőség alapján - kérelmezés esetén, - a gyámhivatal ezt 3 éves időtartamra ismét megállapíthatja.

A gyámhivatal hatáskörébe tartozó valamennyi fent említett pénzügyi ellátások (otthonteremtési támogatás, gyermektartásdíj megelőlegezése) teljes fedezetét a központi költségvetés biztosítja.

Gyámhivatal feladat- és hatáskörébe tartozó gyermekek érdekében tett további intézkedések

A gyámhivatalnál intézett családi jogállás rendezése iránti ügyek

2010. évben tett intézkedések	
gyermek ügyében történt apai elismerő nyilatkozat felvétele,	35
gyermek családi jogállása rendeződött képzelt apa adataival,	2
gyermek érdekében történt perindítás apaság megállapítása iránt	2

2011. évben tett intézkedések

1.	kiskorúak száma, akiknek családi jogállása a gyámhivatalban az év folyamán rendeződött	24
2.	Ebből gyermek ügyében történt apai elismerő nyilatkozat felvétele,	20
3.	gyermek családi jogállása rendeződött képzelt apa adataival,	2
4.	apaság bírósági megállapítása	2
5.	apaság vélelmének megdöntése iránti perindításhoz való hozzájárulások száma	2

2012. évben tett intézkedések		
1.	kiskorúak száma, akiknek családi jogállása a gyámhivatalban az év folyamán rendeződött	18
2.	Ebből gyermek ügyében történt apai elismerő nyilatkozat felvétele,	16
3.	gyermek családi jogállása rendeződött képzelt apa adataival,	-
4.	apaság bírósági megállapítása	2
5.	apaság vélelmének megdöntése iránti perindításhoz való hozzájárulások száma	-

Örökbefogadás

Célja a családi kapcsolat, családi nevelés. Elsősorban olyan gyermekek családi nevelésének biztosítása, akiknek szülei nem élnek, vagy akiket a szülők nem képesek a társadalom elvárásának megfelelően nevelni. 2012. évben gyámhivatalunk a Szakszolgálat által előterjesztett iratok alapján 2 család esetében mondta ki alkalmasságukat arra, hogy amennyiben lehetőség adódik rá, gyermeket fogadhassanak örökbe. Az örökbefogadásra való alkalmasság kimondása két év időtartamra szól, melyet a gyámhivatal külön kérésre egy év időtartamra meghosszabbíthat.

Perindítás

Szülői felügyeleti jog megszüntetése iránt 3 esetben nyújtott be keresetet a gyámhivatal. A harmadik személynél történő elhelyezése esetében a gyámhivatal a gondozó nagyszülőt gyámként kirendelte.

Kapcsolattartás

Kapcsolattartás szabályozására az elmúlt évben 12 alkalommal az átmeneti nevelésben lévő gyermekek esetében került sor. Szabályozott kapcsolattartás végrehajtását az elmúlt évben nem kérték.

Házasságkötés engedélyezése

2012-ben a gyámhivatalnál 16. életévét betöltött gyermek nem kezdeményezett eljárást

házasságkötés engedélyezése iránt.

Gyámság

Szülői felügyelet hiányában a kiskorú gyermek gyámság alá tartozik. A gyámhivatal illetékességi területén 2012. évben 46 gyermek tartozott gyámság alá. 14 gyermek hivatásos gyám felügyelete alá tartozik, mivel állami gondoskodásban élnek, 17 gyermek harmadik személynél került elhelyezésre, illetve 15 kiskorú estében családba fogadták őket és részükre a gondozó személy lett kirendelve gyámként.

Gondnokság

A gyámhivatal illetékességi területéhez tartozó településeken élő gondnokoltak száma, ügyeik intézése nagyfokú leterheltséget jelent. A korábbi évekhez hasonlóan emelkedik az ilyen ügyek száma és egyre több hozzátartozó jelenti be, hogy nem kíván élni a perindítási jogával, ezt a gyámhivatal részéről kéri kezdeményezni. A gyámhivatal az elmúlt évben 116 gondnokolt ügyében tett intézkedést, ezekben az ügyekben az évi számadások, valamint a sok esetben előforduló eseti számadásokkal kapcsolatos intézkedések időigényesek.

A gondnokoltak közül 70 fő az, aki cselekvőképességet korlátozó, míg 46 személy az, aki cselekvőképességet kizáró gondnokság hatálya alatt áll. A gondnoki tisztséget betöltő személyek általában a gondnokoltak hozzátartozói közül kerülnek ki, míg azok esetében, akiknek nincs olyan hozzátartozójuk, aki vállalná a gondnoki tisztséget, hivatásos gondnokot rendeltünk ki. Hivatásos gondnokok látják el 60 fő képviselétét.

A Polgármesteri Hivatal két nyugdíjas személyt alkalmaz a hivatásos gondnoki teendők ellátására. A hivatásos gondnokok látják el azoknak a fogyatékos fiataloknak a képviselétét, akik korábban átmeneti nevelésben éltek, hozzátartozóik nem igen vannak és jelenleg a Mécses Egyesület lakóotthonában élnek.

Vagyonkezelés

A gyámhivatal feladatai közül jelentős részt képvisel a kiskorúak, illetve a gondnokoltak vagyonának kezelése. A gyámhivatal felügyeli ezen személyek készpénzvagyonának gyámi fenntartásos betétben, vagy folyószámlán történő elhelyezését, annak felhasználását.

2012. évben 102 volt a kiskorúak vagyoni ügyének száma. A gyámhatósági fenntartásos betétben elhelyezett készpénzvagyon a kiskorúak vonatkozásában 2012-ben 8.252.600 Ft, míg a 42 fő gondnokolt esetében 9.200.550 Ft.

6. A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatainak, továbbá a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végzők működését engedélyező hatóság ellenőrzésének alkalmával tett megállapítások bemutatása.⁶

Ellenőrző szerv megnevezése:	Év:	Megállapítások:
---	------------	------------------------

⁶ Átemelve a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat Igazgatója által készített beszámolóból.

B. M. Kormányhivatal Népegészség- ügyi Szakigazgatási Szerve Békéscsaba (volt ÁNTSZ)	2012.	Az intézmény területén kiírásra került a nemdohányzók védelmében: Az intézmény területén dohányozni tilos. (Petőfi u. 27.) Hiányosság nem volt. (OÁP) Tisztasági festés hiánya, orvosi szobában ellátottjogi képviselő elérhetőségének hiánya, védőoltásbeli hiányosságok pótlása (Juhász Gy. u. 1.)
B. M. Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala (volt Dél-alföldi Regionális Közigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala)	2012.	A gyermekjóléti szolgálat tárgyi feltételei megfelelnek a hatályos jogszabályi előírásoknak, a személyi feltételek vizsgálata során megállapítást nyert, hogy Bauer Lászlóné képesítése nem felel meg az előírásoknak. Komplex ellenőrzés. Az intézmény tárgyi feltételei megfelelnek az 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendeletben foglaltaknak. A szakmai létszám minden szolgáltatásra vonatkozóan megfelel az előírtaknak. Az ellátotti jogok érvényesülnek az intézményben.
Magyar Államkincstár	2012.	Támogató szolgálat, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás finanszírozásának vizsgálata.

7. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján (milyen ellátásokra és intézményekre lenne szükség a problémák hatékonyabb kezelése érdekében, gyermekvédelmi prevenciók elképzelések).

Mind a gyámhatóság és a gyámhivatal munkáját nagyban segítik a Gyermekjóléti Szolgálat, az Általános Iskola ifjúságvédelmi felelőse, valamint a jelzőrendszer tagjai. A jó munkakapcsolat és az együttműködés elengedhetetlen, ezért fontos a továbbiakban is a fent jelzett tagokkal az együttműködés még hatékonyabbá tétele. Valamennyi jelzőrendszeri tag kötelessége, hogy munkája során tevékenyen részt vegyen a gyermekvédelemben, információi közlésével megalapozza a hatóság döntéseit. Munkánk során rendszeresen részt veszünk a Gyermekjóléti Szolgálat által koordinált konkrét családi ügyekben történő esetmegbeszéléseken, jelzőrendszeri megbeszéléseken, illetve az évenként megtartásra kerülő gyermekvédelmi beszámolókon. Ezek a megbeszélések szintén a kiskorúak érdekében történnek, hiszen így több szakember véleményére, javaslatára alapozva kerülnek meghozatalra a döntéseik.

2013. évben a legalapvetőbb változás, hogy a gyámügyi igazgatással, a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladat- és hatáskörök többsége a fővárosi és megyei kormányhivatalok járási gyámhivatalához kerültek (többek között az örökbefogadással kapcsolatos feladat- és hatáskörök, a gyermekelhelyezéssel, a szülői felügyeleti joggal kapcsolatos eljárási cselekmények, a kapcsolattartás szabályozása, a gyámügyi igazgatás számos feladat és hatásköre). Az, hogy a szervezeti rendszer változása mennyiben fogja pozitív, esetleg negatív irányban befolyásolni a gyámhivatali ügyintézés eredményességét egyelőre nem mérhető. (A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997.(IX.10.) Korm. rendeletben szabályozott beszámoló kötelező tartalmi elemei közül a gyámhivatali tevékenység bemutatására vonatkozó rész 2013. január 1-től hatályon kívül lett helyezve, ennél fogva a következő évi értékelésnél nem fog

szerepelni az önkormányzat értékelésében.)

8. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása (amennyiben a településen készült ilyen program), valamint a gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számának az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása.

Mezőberény Város Önkormányzata rendelkezik Bűnmegelőzési és közbiztonsági Koncepcióval. A koncepció célja az önkormányzat közbiztonsági és bűnmegelőzési elképzelési tervének megfogalmazása, a megvalósítandó azonnali, rövid, közép és hosszú távú célok kijelölése. Fontos célja az életminőséget javító közbiztonság megteremtése. Cselekvési programjai közül a legfontosabbak a közterület rendjének biztosítása, a gyermek és fiatalkorú bűnözés csökkentése, ifjúságvédelem, droghasználat és kábítószer- bűnözés csökkentése, családon belüli erőszak megelőzése annak kezelése stb.

A prevenciós tevékenység során elsősorban a halmozottan hátrányos helyzetűekre, a veszélyeztetett gyermek és fiatalkorúakra, illetve a visszaesőkre kell koncentrálni. A megelőző munkában be kell vonni a rendőrséget, a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálat munkatársát, védőnői szolgálatot, az iskola vezetését.

A Rendőrség munkatársai évek óta megjelennek az iskolákban és a DADA programot, valamint az iskola rendőre programot ismertetik. A gyermekeket abban fejleszti, hogy képesek legyenek a veszélyek felismerésére. Feladatuk, hogy az iskolájuk közelében lévő kijelölt gyalogos-átkelőhelyen, az iskolába érkezés időszakában, egyenruhás rendőr felügyelete mellett segítsék társaik biztonságos közlekedését, ügyeljenek arra, hogy az iskolába érkezők a zebrákon, szabályosan keljenek át az úttesten. Figyelnek a kerékpárral érkezőkre is, és ha szabálytalanságot észlelnek, tegyék szóvá azt. A „Zebra Zsaruk” egy kék színű formaruhában teljesítenek szolgálatot.

A családon belüli erőszak megelőzésénél fontos a probléma korai feltárása. A veszélyeztetett populáció elsősorban a nők és a gyerekek fontos, hogy legyenek tisztában azzal, hogy sérelmükre elkövetett erőszakos cselekmények esetén kihez fordulhatnak segítségért. Növelni kell az áldozatok részéről a bejelentési aktivitást, tudatosítva, hogy csak akkor lehet segíteni, ha szakemberekhez fordulnak. Az önkormányzat szociális ellátó rendszere a háziorvosi szolgálat, a védőnő, a családsegítő szolgálat, óvoda és iskola, a szomszédok sokat tehetnek az észlelés érdekében.

9. A települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés keretében milyen feladatok, szolgáltatások ellátásában vesznek részt civil szervezetek (alapellátás, szakellátás, szabadidős programok, drogprevenció stb.).

Településünkön 67 civil szervezet működik, mely kulturális, szociális sport, egészségügyi és egyéb szabadidős tevékenységi területet fog össze. Az önkormányzat és a civil szervezet között az együttműködés jónak mondható. A civil szervezetek feladatok vállalásával, véleményezéssel segítik az önkormányzat munkáját, az önkormányzat pedig lehetőségéhez mérten, anyagi támogatást biztosít számukra feladataik ellátásához, működésükhöz.

Mezőberény, 2013. május 17.

Készítette: Majoros Beáta és Mészáros Erika, a Mezőberényi Polgármesteri Hivatal Szociális Csoportja,

Kovács Edina, a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat Igazgatója,
valamint adatot szolgáltatott a Békési Járási Hivatal gyámhivatali ügyintézői.

Egységes formába szerkesztette: Gulyásné dr. Sáli Henrietta aljegyző.

